

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗΝ ΤΑΣ ΔΙΑΤΥΠΩΘΕΙΣΑΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ «ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ 1975»

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η ΕΞΕΥΡΕΣΙΣ ΤΗΣ «ΧΡΥΣΗΣ ΤΟΜΗΣ» ΚΑΙ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΕΥΘΥΝΟΥ, ΔΗΜΑΓΩΓΙΚΗΣ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ»

Του Δρος **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Σ. ΚΩΝΣΤΑ**, Χημικού - Τεχνικού Συμβούλου

Ἄφορμῇ γιὰ τὸ ἄρθρο αὐτὸ μὲ ἐδῶσε ἡ δημοσίευσίς τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Παν. Δράκου καὶ τῶν συνεργατῶν του στὸ Βιομηχανικὸ Συνέδριον τοῦ περασμένου Φεβρουαρίου πού δημοσιεύθηκε στὸ φύλλο τῆς «Βιομηχανικῆς Ἐπιθεωρήσεως» τοῦ περασμένου Σεπτεμβρίου.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ κατ' ἀρχὴν νὰ ἀναφέρω ὅτι ἔχω γράψῃ τὸ πρῶτο ἄρθρο πού γράφηκε στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν βιομηχανία σὰν πηγὴ μολύνσεως. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ φέρει τὸν τίτλο («Ἡ βιομηχανία ὡς παράγων μολύνσεως τοῦ ἀέρος») καὶ ἔχει δημοσιευθῆ στὸ φύλλο Ἀπριλίου 1962 τῆς «Βιομηχανικῆς Ἐπιθεωρήσεως». Σήμερα κάνουμε διάκριση μεταξύ τῶν ὄρων «ρύπανσις» καὶ «μόλυνσις». Ρύπανση ἐννοοῦμε τὴν παρουσία στὸ περιβάλλον κάθε παράγοντος σὲ τὴν συγκέντρωσιν ὥστε νὰ προσβάλλῃ τὴν εὐεξία καὶ τὴν ὑγείαν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν καὶ νὰ εἶναι ἐπιβλαβὴς στὰ ἀντικείμενα (ἀντίστοιχος πρὸς τὸν ὄρο Pollution), ἐνῶ μόλυνση ἐννοοῦμε εἰδικώτερα τὴν ρύπανση πού προκαλεῖται ἀπὸ παθογόνους ὄργανισμούς. Ἐκτός ἀπὸ τὴς πρὸς συνηθισμένες μορφῆς ρυπάνσεως ἀπὸ ἀέρια, σκόνης, χημικὰ οὐσίαι κ.λ., ἔχουμε καὶ τὴ θερμικὴ, τὴν ἠχητικὴ, τὴν αἰσθητικὴ ρύπανση καὶ ἄλλες.

Θὰ ἤθελα πρῶτα νὰ ἐπισημάνω μερικὰς ἀβελήσιες πού παρεῖσαν στὴν εἰσηγήσει τοῦ κ. Δράκου. Στὸν πίνακα I ἀναφέρεται ὅτι ἀπὸ τὴν ἀποτριβὴ τῶν φρένων τῶν αὐτοκινήτων δημιουργεῖται ρύπανσις τῆς ἀτμοσφαιρᾶς μὲν πυρίτιο, ἐνῶ πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ κάτι ἄλλο. Μεταξὺ τῶν στερεῶν οὐσιῶν ρυπάνσεως τῶν ὑδάτων ἀναφέρεται τὸ πετρέλαιο, οἱ ἀπορρυπαντικὰ ὕλες καὶ τὰ βιολογικὰ ἔκκριματα, ἐνῶ αὐτὰ εἶναι ὑγρά, καὶ στὴν ρύπανση τῶν ὑδάτων ἀπὸ στερεὰς ὕλες ἀναφέρονται διάφορα ἀέρια. Στὰ περὶ ρυπάνσεως τοῦ ἀέρος ἀναφέρεται: «τὸ χρησιμοποιοῦμενο σύστημα γιὰ τὴν μετάδοσιν τῆς ἐνεργείας συντελεῖται μὲ τὴν καύσιν πετρελαιοειδῶν», ἐνῶ πρόκειται ὄχι γιὰ μετάδοσιν ἀλλὰ γιὰ «παραγωγὴν ἐνεργείας». Τὸ ἴδιον ἐπαναλαμβάνεται καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς τρίτης σελίδας, ἐνῶ στὸν πίνακα II ἀναφέρεται ὁ ἀνύπαρκτος ὄρος «καύσις ἐνεργείας», ἐνῶ πρόκειται πάντοτε γιὰ παραγωγὴν ἐνεργείας.

Ἀναφέρεται πάρα κάτω ὅτι τὰ ἰσχύοντα διατάγματα καὶ ὑπουργικὰ ἀποφάσεις καθορίζουν τὰ ἀνεκτὰ ὄρια γιὰ τὴν διά-

θεση λυμάτων καὶ ἀποβλήτων, ἀλλὰ δὲν ὑφίστανται οἱ ὑπηρεσίαι πού θὰ παρακολουθοῦν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων αὐτῶν. Αὐτὰ εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ παντοῦ ὁ χρονοφύλακας πού θὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων; Δὲν θὰ πρέπει ὁ πολίτης μόνος του, δηλαδὴ ὁ βιομήχανος ἢ ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐργοστασίου, νὰ συμμορφῶνεται πρὸς τὴς διατάξεις; Χρειάζεται καθορισμὸς ὁρίων γιὰ νὰ μὴ ἐκπέμνουνται στὴν ἀτμόσφαιρα νιτροῦδες ἄτμοι καὶ σύννεφα ἐπικινδύνων καπνῶν καὶ γιὰ νὰ μὴ χύνονται στὰ ἀπόβλητα δηλητηριώδεις οὐσίαι; Ἄλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὑπάρχουν σαφεῖς νόμοι καὶ διατάξεις, ζεχοῦμε ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄγραφοι νόμοι;

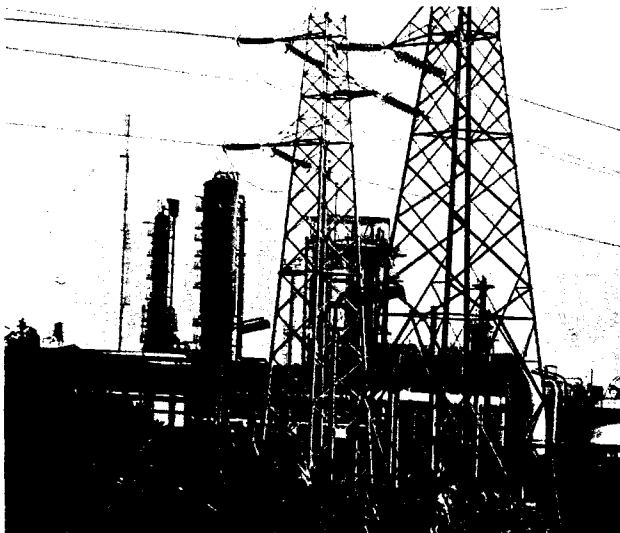
Θὰ συμφωνήσω ἀπόλυτα μὲ τὸν κ. Δράκο γιὰ ὅσα γράφει γιὰ τὴν ἀδιαφορία πού ἐπικρατεῖ στὸ ζήτημα τῶν ἀστικῶν λυμάτων. Οἱ δεκάδες ἑκατομμυρίων, πού δαπανήθηκαν γιὰ νὰ καλυφθῇ ὁ βούρκος τοῦ Φαληρικοῦ Ὄρμου, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν διατεθῆ ὅταν ἔπρεπε γιὰ νὰ προληφθῇ τὸ κακὸ καὶ νὰ ἐκτελεσθοῦν μελετήματα ἔργα γιὰ ὀριστικὰς λύσεις. Ὅσον γιὰ τὸν Θερμαϊκὸ Κόλπο, αὐτὸς μὲ τὴν ἔλλειψιν ρευμάτων ἔχει ἀρχίσει νὰ μεταβάλλεται σὲ βόθρο.

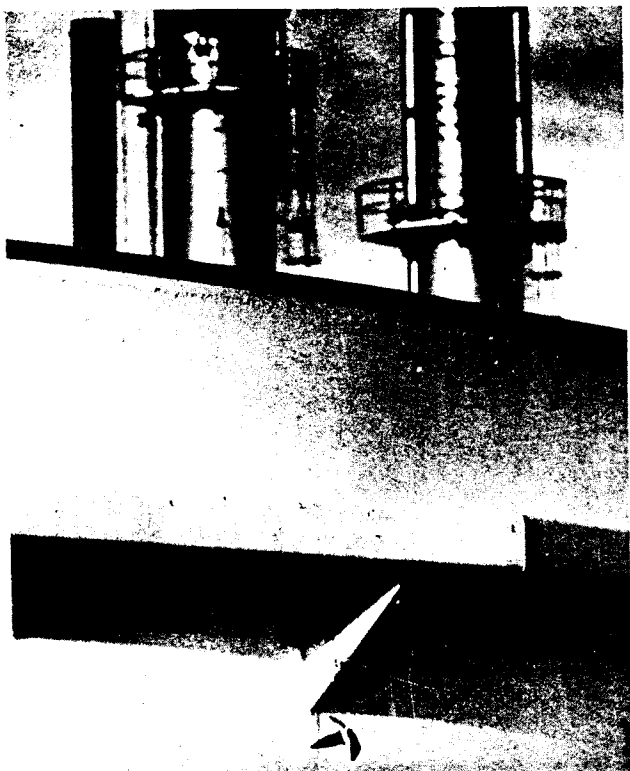
Τὸ κεφάλαιο περὶ περιβάλλοντος, οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐξαντλήσεως τῶν ἀποθεμάτων τῆς γῆς σὲ χρήσιμες ὕλες, δίνει μιὰ πολὺ καλὴ εἰκόνα γιὰ τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ συνεχιζόμενη καὶ ἐπιταχυνόμενη κατανάλωσις τῶν ἀποθεμάτων αὐτῶν ἀπέτελεσε θέμα πολλῶν συνεδρίων καὶ συζητήσεων καὶ οἱ προβλέψεις λέγουσιν ὅτι ἡ ἐξάντλησις τῶν ἀποθεμάτων θὰ φέρῃ μιὰ ὑποβάθμισιν τῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ προλάβουμε τὴς συνέπειαι αὐτὰς πρέπει ἡ βιομηχανία νὰ ἀναλογισθῇ τὴς εὐθύνας τῆς, νὰ ἀποφεύγῃ τὴς σπατάλας καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτερη ἀνακύκλωσιν τῶν ἀναλίσκομένων πρῶτων ὑλών. Ἔτσι διασώζεται καὶ τὸ περιβάλλον.

Ἡ διατήρησις τῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος πρέπει νὰ ἀποτελέσουν θέμα συλλογικῆς εὐθύνης. Εἶναι προβλήματα παγκόσμια καί, ὅσον ἀναβάλλεται ἡ λήψις μέτρων, κάθε χρόνος πού περνᾷ μᾶς φέρνει πλησιέστερα σὲ ὅσα προβλέγουν οἱ κακὰς προφητείας.

Ὅπως λέγει καὶ ὁ κ. Δράκος, ἡ σωστὴ λύσις γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς βιομηχανικῆς ρυπάνσεως εἶναι ἡ «χρυσὴ τομῆ». Ὅλοι θέλομε βιομηχανικὴ ἀνάπτυξιν καὶ ἔχουμε πολλὰ παραδείγματα ἐπαρειακῶν πόλεων πού ἄλλαξαν ὅψη μὲ τὴν ἴδρυσιν νέων βιομηχανιῶν. Θέλουμε ὅμως καὶ νὰ μὴ θίξουμε καθόλου τὸ περιβάλλον. Γιὰ νὰ διατηρήσομε ὅμως τὰ εἰδυλλιακὰ τοπεῖα τῶν ἑλληνικῶν ἀκτῶν θὰ πρέπει νὰ κάνουμε τὰ ἐργοστάσια ὑπὸ τὴν γῆν. Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ ὅτι ἡ βιομηχανία ἀλλοιώνει τὸ περιβάλλον, ἀλλὰ ἡ ἀλλοίωσις αὐτὴ καὶ ἡ ρύπανσις μποροῦν νὰ περιορισθοῦν σὲ ἀνεκτὰ ὄρια ὅταν ληφθοῦν τὰ κατάλληλα μέτρα. Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ μέτρα αὐτὰ ἐπιβαρύνουν τὰ ἐξοδα ἰδρύσεως καὶ τὰ ἐξοδα παραγωγῆς καὶ οἱ ἐπιβαρύνσεις αὐτὰς εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερες ὅταν ἐφαρμολογοῦνται σὲ ἕνα προϋπάρχον ἐργοστάσιον. Συνεπεία τούτων εἶναι ὅτι τὰ προϊόντα πού παράγουν τὰ ἐργοστάσια πού δὲν ρυπαίνονται θὰ ἔχουν ὑψηλότερο κόστος καὶ τοῦτο δημιουργεῖ συχνὰ προβλήματα μεταξύ ὁμοειδῶν βιομηχανιῶν. Πρέπει ἐπίσης νὰ καταλάβουμε ὅτι κάποιος πρέπει νὰ πληρώσῃ τὰ πρόσθετα ἐξοδα καὶ αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν καταναλωτὴ γιὰ τὰ ἐξοδα αὐτὰ ἀποβλέπουσιν σὲ νὰ προστατεύσῃ αὐτὸν καὶ τὸ κοινωνικὸν σύνολο ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς ρυπάνσεως καὶ νὰ κάνουν τὸ περιβάλλον του ὑγιεινὸ καὶ τὴς συνθηκὰς τῆς ζωῆς του πρὸς εὐχάριστες.

Ἄπὸ μερικοῦς, πού εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ δὲν ἔχουν ἰδέα ἀπὸ τὴν σημασίαν τῆς βιομηχανίας, καὶ ἀπὸ ἄλλους αὐτόκλητους δημολόγους καὶ ἐκμεταλλεῦτὰς τῆς εὐπιστίας τοῦ κοινοῦ γίνεται καμμιά φορὰ κακὴ παρουσίασις τῶν ἐνδεχομένων

κινδύνων ρυπάνσεως από την ίδρυση νέων βιομηχανιών. Πολύ κακό ρόλο παίζει και ο ήμερήσιος Τύπος που με άμελέτητες προχειρολογίες και με άνευθυνότητα έχει συμβάλει συχνά στη δημιουργία άκροτήτων, ενώ θα μπορούσε να μελετήσει τα θέματα και να αποφύγει το γράψιμο έντυπωνσιακών άρθρων που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα.

Τονίζεται από τους ενδιαφερομένους ή ανάγκη να καθορισθούν εκτός από τις βιομηχανικές ζώνες και άλλες περιοχές της Χώρας όπου θα μπορούσαν να ιδρυθούν βιομηχανίες. Μία επιτροπή που συνέστησε το υπουργείο Βιομηχανίας έχωρισε τις βιομηχανίες σε διάφορες κατηγορίες και συνέταξε ένα πόρισμα και ένα χάρτη όπου φαίνεται που μπορούν να εγκατασταθούν νέες βιομηχανίες ανάλογα με την κατηγορία τους. Τώρα το υπουργείο Συντονισμού συντάσσει, για τον ίδιο σκοπό, νέο χωροταξικό σχέδιο και έπεται συνέχεια.

Έν τῷ μεταξύ οι άδειες για εγκατάσταση νέων εργοστασίων καθυστεροῦν, οι ενδιαφερόμενοι ταλαιπωροῦνται και απογοητεύονται και ή εθνική οικονομία ζημιώνεται. Όπως λέγει και ο κ. Δράκος, είναι ανάγκη να συσταθῆ ένας κεντρικός φορέας στον όποιον να υπαχθούν όλα τα θέματα τα σχετικά με την ρύπανση και, άφου οι αίτιες της ρυπάνσεως είναι πολλές και οι άρμοδιότητες πολλές, φυσικώτερο είναι ο κεντρικός αυτός φορέας να υπαχθῆ στο υπουργείο Συντονισμού· άρκει να επανδρωθῆ με κατάλληλους ανθρώπους και να μη δημιουργήση νέα γραφειοκρατικά εμπόδια.

Προσπάθησα στο άρθρο αυτό να περιλάβω μερικές απόψεις μου από μια μακροχρόνια δράση στη βιομηχανία και από την πείρα μου ως αντιπροέδρου της ΕΡΥΕΑ, που είναι, ως γνωστόν, μια άνιδιοτελής εταιρία προστασίας του περιβάλλοντος, αποτελούμενη από επιστήμονες που επιδιώκουν την εκπλήρωση των σκοπών της, κατά τρόπο συμβιβαζόμενο και πρὸς το εθνικό, πρὸς το γενικώτερο συμφέρον.

Άς μη ξεχνάμε ότι το βιοτικό επίπεδο και ή εύημερία δεν εκτιμοῦνται μόνον από το εθνικό εισόδημα και από το πόσα δολάρια αναλογοῦν κατά κεφαλήν, αλλά και από το ποιά είναι ή ποιότης της ζωῆς μας, πῶς είναι το περιβάλλον που ζοῦμε, ο άέρας μας, ή θάλασσά μας, τα δάση μας και τα βουνά μας και από το τί θα αφήσουμε στους απογόνους μας από την χώρα που κληρονομήσαμε εμεῖς από τους προγόνους μας.

Α. Σ. ΚΩΝΣΤΑΣ